

Čís. 466.

Nemůže-li v trestním řízení proti určité osobě býti pokračováno, rovná se to ve svých účincích stavu, kdy řízení trestní nemůže býti vůbec zavedeno.

Podloudný vývoz předmětů potřeby do ciziny (zákon ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n.).

Mezi předměty, podléhající trestnímu zákazu vývozu do ciziny, náležejí vůbec šperky, klenoty, drahokamy, sbírky a pod.

Z předmětů potřeby jest pak vyjmuti svršky osob stěhujících se z tuzemska, jsou-li upotřebeny a stavu přiměřeny.

(Rozh. ze dne 2. června 1921, Kr I 453/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmatečné stížnosti k zachování zákona do usnesení radní komory krajského soudu v Č. Budějovicích ze dne 3. listopadu 1920, jímž vysloveno bylo propadnutí věci, Vilému U. a Marii U. zabavených, ve prospěch státu, podle § 12, odstavec první zákona ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n. takto právem:

Usnesením radní komory krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. listopadu 1920 porušen byl zákon v ustanovení §u 1, 12 odstavec první zákona ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n., usnesení to se zrušuje a krajskému soudu v Českých Budějovicích se ukládá, aby šetře zásad, níže uvedených, o návrhu státního zastupitelství ze dne 27. října 1920, na prohlášení zabavených předmětů za propadlé znova rozhodl.

Důvody:

Koncem srpna 1920 stěhoval se továrník Vilém U. se svou rodinou z Prahy do Štýr. Hradce a transport jejich svršků děl se po dráze v pěti nábytkových a 4 železničních vozech. V Čes. Budějovicích byl transport ten podroben prohlídce, při níž našly se mimo obvyklé stěhovací svršky různé, vývozním povolením nekryté potraviny, dále četné skvosty, zlaté a stříbrné předměty, cenné papíry a vkladní knížky v ceně mnoha milionů korun čs., které vesměs byly okresní hospodářskou radou v Čes. Budějovicích zabaveny. Cennosti zkáze nepodléhající byly vzaty usnesením krajského soudu ze dne 9. září 1920 do soudního uschování. Za trestního vyšetřování, pokud se týče vyhledávání proti Vilému U-ovi a společníkům pro zločin dle §u 2 c) zákona ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n. zavedeného, bylo trestní řízení proti Vilému U-ovi a jeho manželce, zdržujícím se ve Štýr. Hradci, dle §u 412 tr. ř. přerušeno. Právní zástupce Viléma U-a žádal podáním ze dne 23. října 1920 za uvolnění a vydání veškerých usnesením ze dne 9. září 1920 do soudního uschování převzatých cenností a cenných papírů, kterážto žádost však usnesením ze dne 29. října 1920 byla zamítnuta, poněvadž, jak doslovně dotyčné odůvodnění zní »teprve soudně bude rozhodnuto, co dlužno rozuměti pojmem svršky atd., cennosti pak v každém případě, i kdyby nebyla dána soudní kompetence, budou podléhati řízení důchodkovému, takže i pak bude záviseti jich vydání od souhlasu příslušného finančního ředitelství. Ohlášené

rozhodnutí ohledně pojmu svršků však vydáno nebylo. Záhy po té bylo usnesením radní komory ze dne 3. listopadu 1920 mimo jiná opatření — veliké množství předmětů, Vilému U-ovi zabavených a přesně vyjmenovaných, prohlášeno k dobru státu za propadlé s tím odůvodněním, že trestní řízení proti vlastníkům zabavených předmětů, kteří se zdržují mimo hranice republiky, nemohlo býti zavedeno (§ 412), dále na základě §u 13 nař. ze dne 28. listopadu 1919, čís. 644 sb. z. a n. a čl. I. §u 1 zák. ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. Stížnost manželů U-ových proti tomuto usnesení radní komory ve směru citovaného obsahu jeho byla rozhodnutím vrchního zemského soudu v Praze ze dne 10. prosince 1920 dle §u 114 tr. ř. jako nepřípustná odmítnuta a neshledána také příčina k opatření dle §u 15 tr. ř. Stanovisko vrchního soudu zemského jest správným, neboť stížnost proti usnesení radní komory lze podati pouze v případech §u 114 tr. ř., o jaké však v této trestní věci nešlo, a poněvadž pořad práva jest dle citovaného předpisu vyloučen, nemohl vrchní soud ničeho měniti na usnesení radní komory ani podle předpisu §u 15 tr. ř. Také ve stanovisku radní komory, že trestní řízení proti vlastníkům zabavených předmětů nemohlo býti zavedeno, nelze shledávati porušení zákona, neboť nemůže-li v řízení trestním proti určité osobě býti pokračováno, rovná se to ve svých účincích stavu, kdy řízení trestní vůbec nemůže býti zavedeno. Tomu svědčí zejména jiná zákonná ustanovení obdobná, jako § 20 zákona o padělání potravin, § 72 zákona o zamezení a potlačení nakažlivých nemocí zvířecích a § 39 b) zákona proti mceru dobytčímu. Jedině v tom směru jest usnesení radní komory závadným, že četné předměty, hospodářskou radou zabavené a soudu předložené, byly prohlášeny ve prospěch státu za propadlé, ačkoliv to nebyly předměty potřeby ve smyslu zákona. Kdežto podle starších předpisů, zejména též ještě podle cís. nař. ze dne 21. srpna 1916, čís. 261 ř. zák., chráněno bylo obyvatelstvo jen ohledně předmětů nezbytné potřeby, vztahovala se ochrana ta dle cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. na předměty potřeby vůbec a na témže stanovisku jest nyní platný zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. o trestání válečné lichvy, jakož i zákon ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n. o stíhání podloudného vývozu předmětů potřeby do ciziny. Neobyčejné rozšíření pojmu předmětu potřeby, k němuž se dospělo za války, nedoznal dosud nijakého obmezení a proto také nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 4. srpna 1919 Kr I 168/19 č. 71 sb. prohlásil za předmět potřeby vše, co slouží výživě nebo potřebám lidí, tedy i předměty, které za pravidelných časů byly přepychovými. Z toho plyne, že jakýkoli předmět, sloužící k ukojení potřeb lidských neb zvířat domácích jest ve smyslu zákona předmětem potřeby. Sem náleží nejen vše, bez čehož se člověk pro sebe neb pro zvířata domácí nemůže obejít, nýbrž i vše, co jeho nutné úkony podporuje nebo zjednodušuje, bez ohledu na druh a jakost, v jaké se mu ta která věc poskytuje neb v jaké se jí užívá, takže i předměty přepychově vypravené vlastností předmětu potřeby nepozbývají. Nenáleží sem však předměty, které pro životní potřeby lidí jsou úplně bezvýznamné, které jsou jen potřebami jedinců určitých stavů, nebo vrstev společenských, které ukojují jen touhu po ozdobě, nádheře a přepychu anebo zvláštní zálibu a které mají pouze význam jako prostředky, jimiž se věci, sloužící za předměty potřeby opatřují, jak vyslovil také již nejvyšší soud ve svém

rozhodnutí ze dne 5. února 1921 Kr II 266/20, čís. sb. 364. V tomto případě byly předměty poslednějšího druhu v značném počtu radní komorou prohlášeny za propadlé, předměty, které k ukojení potřeb lidských neb zvířat v nejmenším sloužití nemohou jako šperky, klenoty, drahokamy, sbírky známek a mincí a j. v. Ježto však soudně stíhán býti může jedině neoprávněný vývoz předmětů potřeby ve smyslu §u 1 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., jak výslovně to stanoví § 1 zákona ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n., lze také jen předměty potřeby prohlásiti dle §u 12 cit. zák. za propadlé. Pokud tedy nejde o předměty potřeby ve smyslu lichevního zákona, nezáleží pro soudní příslušnost na tom, zdali předměty ty byly kryty vývozním povolením, neboť otázka ta je pak čistě fiskální, kterou se zabývají budou úřady finanční. Proto také zemské finanční ředitelství v Praze přípisem ze dne 27. září 1920 žádalo krajský soud v Čes. Budějovicích za sdělení, které z předmětů zabavených budou považovány za předměty potřeby a podléhající soudnímu řízení trestnímu a za opatření, by předměty trestnímu řízení nepodléhající byly ponechány v uschování a aby bez souhlasu zemského finančního ředitelství nebylo s nimi disponováno. Avšak i vývoz předmětů potřeby jest soudně trestným jen potud, pokud se děje bez povolení vydaného oprávněnými činiteli (§ 1 zák. č. sb. 188/20). V té příčině vychází ze spisů, že komise pro zahraniční obchod dala V. U-ovi povolení k vývozu jednoho nábytkového vozu a tří vagonů »starých stěhovacích svršků« a dále čtyř nábytkových vozů a jednoho vagonu »stěhovacích svršků«. Celý transport 9 železničních vozů, který byl v Č. Budějovicích policejně zabaven, byl tedy kryt formálním vývozním povolením. Mezi předměty, jež radní komorou krajského soudu v Čes. Budějovicích prohlášeny byly za propadlé, nacházejí se věci, jež jsou ve všech zámožnějších domácnostech v denním užívání, jako náčiní stolní z drsného neb jemného kovu, samovar, sítko na čaj a t. d., ačkoliv není pochybnosti, že předměty takové dlužno zařaditi mezi svršky stěhovací, právě tak jako namátkou vyjmuté »ruční stříbrné zrcátko« nebo »dvě etui s jehlicemi do vlasů«, jež taktéž prohlášeny byly za propadlé. Předpisy o vývozu, dovozu a průvozu zboží Čs. státem, vydané jako výnos ministerstva financí z března 1920 čís. 3432/2897, dávají v §u 14 seznam zboží, jež nemusí býti kryto povolením, a mezi těmi uvedeny jsou pod odstavcem pátým svršky stěhující se osob z Čs. státu, jsou-li upotřebeny a stavu přiměřeny. Není-li však pro stěhovací svršky vůbec třeba vývozního povolení, pak dle výslovného znění §u 1 zákona čís. 188/20 vývoz předmětů toho druhu, i když jsou to předměty potřeby, nepodléhá trestním ustanovením citovaného zákona, čímž ovšem nikterak není zasaženo do trestního řízení důchodkového, kteréž jak svrchu uvedeno, proti Vilému U-ovi bylo zavedeno. Jeví se proto usnesení radní komory nezákonným v tom směru, že nerozeznávalo přesně předmětů potřeby od předmětů do této kategorie nespádajících a mezi oněmi opět ty, jejichž vývoz nebyl zakázán, čili, že prohlásilo za propadlé předměty pod zákon ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n. nespádající. Zmateční stížnosti k zachování zákona bylo proto vyhověno a uznáno podle §u 292 tr. ř., jak se stalo. Nyní dlužno teprve radní komoře podle těchto zásad rozhodnouti, které předměty potřeby nutno zabaviti. Při tom bude vyřízena zajisté i žádost zemského finančního ředitelství v Praze ze dne 27. září 1920 za sdělení, které z před-

měti zabavených budou považovány za předměty potřeby a podléhající soudnímu řízení trestnímu a které tomuto trestnímu řízení nepodléhají.

Čís. 467.

Obžalovaný nemá důvodu ku zmateční stížnosti, zakládá-li čin jím spáchaný dle názoru zrušovacího soudu vlastně trestný čin těžším trestem stíhaný, než-li pro který stěžovatel byl odsouzen.

(Rozh. ze dne 2. června 1921, Kr I. 460/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 14. března 1921, pokud jím stěžovatelka byla uznána vinnou zločinem podvodu podle §ů 197 a 200 tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnosti dlužno přisvědčiti v tom, že, pokud jde o skutečnosti týkající se Jana N—a, vzchází opravdu pochybnosti o tom, zakládá-li jednání obžalované, jak je v rozsudku zjištěno, zločin podvodu. Než výtky v ohledu tomto uplatňované netřeba podrobovati rozboru, poněvadž zjištění rozsudku opodstatňují plně skutkovou povahu zločinu zpronevěry ve smyslu § 183 tr. zák. Uvěřiv tvrzení obžalované, že je manželkou kočího velkostatkáře v L. a že půjde do této obce, předal jí poškozený Jan N. dva páry botek v ceně 560 K k odevzdání pro jistého A. v obci L. Tím přenesl faktickou disposiční moc nad botkami těmi na obžalovanou v důvěře, že ona bude mcc tu vykonávati tak a potud, jak on předpokládal; svěřil jí tudíž věci ty ve smyslu zákona. Obžalovaná zneužila však důvěry té, nenaložila věcmi dle daného příkazu, nýbrž přivlastnila si je, disponovavši jimi jako vlastním majetkem. Toto vědomé protiprávné jednání naplňuje všechny znaky skutkové povahy zločinu zpronevěry ve smyslu § 183 tr. zák., když šlo o věci, mající cenu přes 200 K. Poněvadž pak tento trestný čin, kvalifikován jako zločin zpronevěry, podléhal by dle zákona (§ 184 tr. zák. prvá sazba) přísnějšímu trestu, totiž těžkému žaláři od 6 měsíců do 1 roku, nežli zločin podvodu (§ 202 tr. zák.), který je ohrožen jen jednoduchým žalářem v témže trvání, nemá obžalovaná oprávněného důvodu ke stížnosti, když čin její byl posuzován podle mírnějšího zákonného ustanovení. Že by nešlo vůbec o trestný čin, jak stížnost za to má, je vzhledem k tomu, co řečeno, mylné.

Čís. 468.

Soukromému obžalobci, který vede sám svou věc, nepřisluší, byť i byl právním zástupcem z povolání, náhrada větších útrat, než které byl vynaložil, a to ani za platnosti min. nařízení ze dne 30. března 1921, čís. 142 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 2. června 1921, Kr I 504/21.)